

‘In deze opdracht viel alles samen’

Begin september wordt in de eeuwenoude Goudse Sint-Jan een nieuw raam onthuld: het Erasmusglas. Een interview met de kunstenaar, Marc Mulders, over dit project, over inspiratie en kunstenaarschap.

Nelleke de Jong - van den Berg

We zitten in de Goudse Sint-Jan, op een bankje. Tegenover ons het Erasmusglas, de aanleiding van dit gesprek. Er staat nog een steiger voor, Marc Mulders is er net vanaf geklommen na een allerlaatste hand aan het glas. De *sneakpreview* langs de buizen en planken is al indrukwekkend.

Welke detailaanpassing heb je nog gedaan?

‘De pauw, een verwijzing naar het roosvenster, en een symbool van hoop, verwachting en opstanding, was iets te veel losgezongen van de passages eromheen. Je kunt op een lichtbak nóg zo veel proeven doen, maar je kunt de lichtspiegel waarin het glas uiteindelijk wordt geplaatst nooit precies nabootsen. Gelukkig kon ik het nog iets aanpassen.’

Wat is de lichtspiegel?

‘Dat is het karakter van het licht in een kerk, afhankelijk van het uur van de dag, het seizoen en het weer. En het verschilt per kerk: de kathedraal van Chartres heeft een andere lichtspiegel dan de Sint-Bavo in Haarlem, de Sint-Jan in Den Bosch een andere dan de Goudse Sint-Jan. Aan deze lichtspiegel heb ik een klank willen toevoegen. Het Erasmusglas is in harmonie met de bestaande glazen, omdat ik heb gewerkt met de vormen, de kleuren en het stramien van de “loodlijnen” van de andere glazen. Daarom bevat het veel cirkels en vormt het lood dat de panelen verbindt, vooral horizontale lij-

nen. En ik heb bij het beschilderen van het glas vooral zilvergeel, mariahemelsblauw en ‘goud-rose’ gebruikt. Het glas is een uitspraak van nu, maar het moest zich verhouden tot wat er al is.’

Hoe heb je de vertraging rond de plaatsing van het glas ervaren?

‘Ik was erdoor uit het lood geslagen.’ Hij schiet in de lach, maar gaat uiterst serieus verder: ‘Toen het raam voor twee derde klaar was, zag het ernaar uit dat het niet geplaatst zou worden. Ja, daar werd ik emotioneel van. Ik werk in de lijn van abt Suger en zijn traktaten over de versiering van de kerk. Die ideeën vind je ook terug in teksten van Dom van der Laan over de samenhang tussen architectuur en liturgie. Een kunstenaar-vormgever dient de kerkelijke gemeente als hij een attribuut vervaardigt dat dienstig is aan de liturgie. Het is interessant wanneer ambtenaren

‘Ik wil met mijn kunst helend zijn’

zeggen: “De kerk is af”. Het gebouw vindt zijn oorsprong in de middeleeuwen, er staat een barokorgel in, bij het portaal heb je een jugendstil-glas en na de oorlog is een bevrijdingsglas geplaatst. Moet die ontwikkeling dan in 2016 stoppen omdat de kerk “af is”?

Na een restauratie in de vorige eeuw zijn er, op de plaats van ramen zonder voorstelling, vijf schervenramen geplaatst, sa-

mengesteld uit overgebleven fragmenten van gerestaureerde ramen. Dat had nooit gemogen: de kerk is een gebedshuis, waarin elke vormgeving, elke uitspraak in steen, glas of textiel moet bijdragen aan de liturgie. Zo’n schervenraam heeft geen voorstelling, compositie, betekenis. Begrijp me goed, ik wil mijn raam niet opdringen, je hoeft het niet te plaatsen, maar zeg niet dat het niet kan vanwege zo’n schervenraam.’

Je bent een religieus geïnspireerd kunstenaar. Hoe loopt de lijn van het geloof door je leven?

‘Ik ben geboren en getogen in Tilburg, opgevoed in het rijke roomse leven. Op mijn zestiende verdampte dat: ik ging niet meer naar de kerk. Maar het geloof heeft me nooit losgelaten, ik ben me er altijd toe blijven verhouden. Op mijn vijftigste hebben mijn vrouw en ik de kerk als instituut verlaten. Omdat de leiders stil bleven, toen een bisschop de holo-caust ontkende. Omdat zij homoseksualiteit veroordelen. Dan zijn het mijn leiders niet meer.’

Wat zijn je inspiratiebronnen voor het Erasmusraam geweest?

‘In deze opdracht viel alles samen. Ik heb me laten inspireren door het erasmiaans gedachtegoed. Hij propageerde, onafhankelijk van vorst en paus, een waarlijk religieuze christelijke attitude en tegelijk de vrijheid van geweten. Verder wilde ik een raam maken dat inzicht kan bieden in

FOTO: AD VAN DE HOVEN

‘Ik wil als een mysticus het licht overdragen’

de tijdgeest. Het kwaad hoef ik niet meer te laten zien, dat doet de tv wel. Ik wil met mijn kunst juist helend zijn, laten zien dat je het kwaad kunt parkeren, een nieuw begin kunt maken. Dat heb ik eerder laten zien met het raam voor koningin Beatrix, ‘Een tuin van glas’ [Nieuwe Kerk, Amsterdam, 2005 - njb]. In die ommuurde tuin is plaats voor liefde en verzoening, al is daarbuiten het kwaad. Ook in het Erasmusraam is het kwaad – net als in het leven – wel aanwezig, maar het is niet het leidende onderwerp. Ik buig het om naar een verwachtingsvolle blik op de toekomst, naar heling en zachtheid. Daarvoor staat de pauw symbool, waar hopelijk de blik als eerste op valt. Met dit raam wil ik een hemelse ruimtelijkheid vatten in kleur. Daarmee verwijs ik naar de grote protestantse

theoloog Niftrik en zijn boek over de hemel. Dat had ik al jaren, vol geeltjes en potloodstrepen. Zijn “God is ruimte” inspireerde me, net als twee beroemde regels uit een gedicht van Martinus Nijhoff: “Het licht, Gods witte licht, breekt

‘Het kwaad is niet het leidende onderwerp’

zich in kleuren / Kleuren zijn daden van het licht dat breekt”. We moeten het goddelijke licht weer tot ons laten komen. Het ik-geleide kwaad – “ik heb gelijk en ik heb een geweer en jij doet niet mee” – moet van het toneel, we moeten zwijgen en ons herbezinnen tot liefde. Daarom noem ik mijn Erasmusglas “doofstom”.

Vind je het moeilijk om op je kunst te reflecteren?

‘Nee, al is het link. Als je onder woorden brengt wat je met je werk wilt, moet je op je woorden passen. Ik ben de ayatollah van het zuiden genoemd, en moreel domineesmannetje... Terwijl ik, op de weg van de grote Vincent, alleen maar praat over de religieuze symboliek in de natuur, over groei, bloei en dood. Kijk naar Van Gogh, hij schilderde nooit een religieus tafereel, maar zijn brieven zijn sterk religieus geladen. Hij zocht contact met het geheim van de schepping, in de natuur, de kosmos, in zijn naaste en zichzelf. Hij bezingt de religieuze grootheid met penseelstreken, en praat over liefde voor, en ontroering door Gods zonnestralen. Ik ben gevraagd als professioneel kunst-

Het Erasmusglas is gemaakt in opdracht van Museum Gouda, als geschenk aan de Sint-Janskerk in het Erasmusjaar. De plaatsing van het raam liep enige vertraging op doordat de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed negatief, en de gemeentelijke Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit positief adviseerde. Het college van B & W volgde het advies van de ARK en verleende de benodigde omgevingsvergunning. Het raam wordt vrijdag 2 september officieel overgedragen en onthuld.

www.marcmulders.com | www.museumgouda.nl | www.sintjan.com | www.sintjangemeente.nl

Gerard de Kleijn, directeur Museum Gouda : ‘Marc Mulders behoort tot de beste glazeniers in Nederland, én hij voelt de bijzonderheid van werken in een actieve kerkgemeenschap aan. Zowel artistiek als spiritueel was er dus een match.

Het was een rijke ervaring om de creatie van het Erasmusraam van nabij mee te maken, ook de worsteling, het opnieuw beginnen, tot het gedachtegoed van Erasmus voldoende krachtig en genereus was verrat.

Ik zie veel overeenkomsten tussen het werk van Vincent van Gogh en Marc Mulders: beiden hebben een fantastisch kleurgevoel, zijn expressief en voortdurend bezig “het licht” te schilderen.’

Tom Hage, voorzitter Stichting Goudse Sint-Jan: ‘Museum Gouda en de Stichting Goudse Sint-Jan hebben vol overtuiging voor Marc Mulders gekozen. Kerkrentmeesters, kerkenraad en predikanten slokten zich daar unaniem bij aan. Wij waren vooral aangenaam getroffen doordat hij zo goed aanvoelde dat het glas in een liturgische ruimte zou komen, en dat hij er een diepe overtuiging in heeft gelegd, over geloof dat niet dwingt, maar gunt’.

naar, met mijn theologische, filosofische en spirituele bagage. In mijn kunst wil ik een compositie aanbrengen op doek, textiel of glas, die een impressie is van de natuur zoals ik die in al zijn mystiek beleef. Ik wil als een mysticus het licht overdragen.’

Hoe ben je op glas gekomen?

‘Aanvankelijk schilderde ik stillevens van bloemen en net gestorven dieren. Zo schikte ik ook een keer herfstbladeren in de vorm van een roosvenster. Een galeri houder die voor een mecenas op zoek was naar een kunstenaar, vroeg me toen of ik niet eens een echt roosvenster zou

willen maken. Ja! Zo kwam ik in contact met Ludo Pieters. Hij wilde een raam schenken aan de N.-H. kerk in Rhoon. Ik heb de basistechnieken geleerd van de mensen van Glasbedrijf Brabant in Tilburg. Met hen werk ik altijd samen. Met Peggy Hermans, die daar ook werkt en ook kunstenaar is, maak ik al mijn ramen. Zij is mijn grote rechterhand, klankbord en metgezel, dat ontroert me.

Wat is de taak van het glasbedrijf?

Die is heel groot. Ik begin met aquarel-schetsen. Dan overleg ik met de mensen daar hoe we die in glas kunnen vertalen.

Ik zeg altijd: “We zijn een popbandje en we gaan dat raam samen maken.” Ik ben toevallig de zanger, ik schrijf de teksten, maar ik kan niks zonder de drummer, ik wil ook niet zonder de drummer.

Ik ben, zoals alle mensen die aan deze kerk hebben gewerkt, een van de vele arbeiders geweest. Samen met Gerard, het kerkbestuur en de dominees hebben we een klank toegevoegd aan de lichtspiegel. Ontmoeten en samenwerken, dáár gaat het om, altijd.’

Nelleke de Jong-van den Berg is freelance tekstschrijver: www.bergindepolder.nl.